

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І. МЕЧНИКОВА

Факультет романо-германської філології
Кафедра іноземних мов гуманітарних факультетів

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з Науково-педагогічної
роботи

професор Хмарський В.М.

" _____ " _____ 2020 р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Когнітивно-комунікативна аксіологія

Рівень вищої освіти Третій (освітньо-науковий)
Спеціальність 035 Філологія

2020 рік

Розробник: Бігунова Н.О., д. філол. н., професор, завідувач кафедри іноземних мов гуманітарних факультетів

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри іноземних мов гуманітарних факультетів

Протокол № 1 від "28" серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

Бігунова Н.О.

Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною комісією (НМК) факультету романо-германської філології

Протокол № 1 від "31" серпня 2020 року

Голова НМК

Телецька Т.В.

Вступ

Навчальна програма дисципліни "Когнітивно-комунікативна аксіологія" складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії спеціальності 035 Філологія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є когнітивно-комунікативний феномен формування й експлікації позитивної оцінки в художньому дискурсі.

Місце навчальної дисципліни в структурі освітнього процесу. викладається на першому році навчання (2-й семестр).

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Оцінне судження vs оцінне висловлювання в зображеній комунікації.
2. Мовленнєві акти позитивної оцінки в художньому дискурсі.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – ознайомити аспірантів з когнітивно-дискурсивним процесом перетворення оцінного судження у висловлювання позитивної оцінки в художньому дискурсі.

Завдання: викладення змісту семантичної категорії оцінки в дослідницьких парадигмах когнітивної лінгвістики, прагмалінгвістики, теорії комунікації та конверсаційного аналізу; аналіз вихідних настанов та методологічних засад аксіології; ознайомлення аспірантів з власною таксономією мовленнєвих актів позитивної оцінки.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких **компетентностей**:

загальні компетентності (ЗК):

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, генерування нових ідей.

ЗК-2. Здатність до пошуку, систематизації та критичного аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-3. Здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосування сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК-4. Здатність спілкуватися з науковою спільнотою українською та іноземною (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) мовами з метою презентації та обговорення результатів своєї наукової роботи в усній та письмовій формі.

спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК-1. Здобуття глибинних знань у галузі філології, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових філологічних знань, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

СК-2. Здатність збирати дані для філологічного дослідження, систематизувати та інтерпретувати їх.

СК-4. Здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології на основі розуміння їх природи, чинників впливу, тенденцій розвитку і з використанням теоретичних та експериментальних методів.

СК-5. Здатність до реалізації завдань міждисциплінарних філологічних досліджень.

СК-7. Здатність до лінгвокреативної діяльності в науково-інноваційній сфері.

Програмні результати навчання.

ПРН-1. На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання.

ПРН-2. Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.

ПРН-3. Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію.

ПРН-4. Обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.

ПРН-5. Дотримуватись норм наукової етики при здійсненні науково-інноваційної діяльності та проведенні власного дослідження.

ПРН-6. Планувати, ініціювати й здійснювати розробку дослідницько-інноваційних проєктів, організовувати роботу дослідницьких колективів.

ПРН-8. Використовувати інформаційно-комунікаційні технології у професійній науково-інноваційній діяльності.

ПРН-9. Ефективно спілкуватися і взаємодіяти в науковому просторі, зокрема й міжнародному, для розв'язання різноманітних фахових вузькоспеціальних і загальних завдань у галузі філології та міждисциплінарних досліджень.

ПРН-10. Презентувати результати власних оригінальних наукових досліджень державною та іноземною мовами в усній та писемній формі: продукувати і грамотно оформлювати різножанрові наукові тексти відповідно до сучасних вимог (стаття, есе, презентація, виступ на конференції, публічна науково-популярна чи наукова лекція тощо).

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен

знати: сутність семантичної категорії оцінки в дослідницьких парадигмах когнітивної лінгвістики, прагмалінгвістики, теорії комунікації та конверсаційного аналізу; когнітивно-дискурсивний процес перетворення оцінного судження у висловлювання позитивної оцінки; іллокутивні цілі та перлокутивні ефекти мовленнєвих актів позитивної оцінки.

вміти: застосувати когнітивно-прагматичний підхід до наукового дослідження мовленнєвої одиниці; використовувати певні загальні та спеціальні наукові методи на всіх етапах виконання науково-дослідної роботи, включаючи пошук необхідної інформації, планування експерименту, безпосереднє виконання

роботи та обговорення отриманих результатів, формулювання теоретичних висновків.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин, що становить 3 кредити ЄКТС.

2. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Оцінне судження vs оцінне висловлювання в зображеній комунікації.

Тема 1. Логіко-філософська категорія оцінки.

Тема 2. Оцінка як когнітивний феномен.

Тема 3. Оцінне судження у кореляції з оцінним висловлюванням в реальній комунікації.

Тема 4. Перетворення оцінного судження у висловлювання позитивної оцінки в художньому дискурсі.

Змістовий модуль 2. Мовленнєві акти позитивної оцінки в художньому дискурсі.

Тема 5. Теорія мовленнєвих актів.

Тема 6. Таксономія мовленнєвих актів позитивної оцінки. Іллокутивні цілі, перлокутивний ефект, умови успішності оцінних мовленнєвих актів.

Тема 7. Мовленнєві акти позитивної оцінки в художньому дискурсі.

Тема 8. Критерій щирості у мовленнєвих актах позитивної оцінки

Тема 9. Статусні та гендерні відносини учасників мовленнєвих актів позитивної оцінки.

Тема 10. Конверсаційний аналіз оцінних висловлювань в художньому дискурсі.

3. Рекомендована література

Основна

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ: Академія, 2004. 343 с. Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0009736>
2. Безугла Л.Р., Бондаренко Є.В., Донець П.М. та ін. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен: монографія. Х.: Константа, 2005. 356 с. Режим доступу: http://irbis.library.kharkov.ua/cgi-bin/irbis64r_11_opac/cgiirbis_64.exe?LNG=&P21DBN=NEW&I21DBN=NEW_PRINT&S21FMT=fullw_print&C21COM=F&Z21MFN=8364
3. Бігунова Н.О. Позитивна оцінка: від когнітивного судження до комунікативного висловлювання : монографія. Одеса: КП ОМД, 2017. 580 с. Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=lvphj_2017_3_67

4. Кухаренко В.А. Текст и его структура: учебное пособие. Москва : Флинта, 2018. 188 с. Режим доступа: <http://www.flinta.ru/book.php?id=1711>
5. Макаров М.Л. Основы теории дискурса. М.: ИТДГК «Гнозис», 2003. 280 с. Режим доступа: http://yanko.lib.ru/books/cultur/makarov-osnovu_teorii_diskursa-8l.pdf

Додаткова

6. Арутюнова Н.Д. Язык и мир человека. М.: Языки русской культуры, 1999. 896 с. Режим доступа: https://biblioclub.ru/index.php?page=book_red&id=474291&razdel=65
7. Гийом Г. Принципы теоретической лингвистики. М.: Прогресс, 1992. 224 с. Режим доступа: https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/filosofija_jazyka/gijom_g_principy_teoreticheskoj_lingvistiki_1992/32-1-0-1561
8. Голубева Н.А. Слово. Текст. Дискурс. Прецедентные единицы. Нижний Новгород: Нижегородский гос. лингв. ун-тет им. Н.А. Добролюбова, 2009. 401 с. Режим доступа: <http://lse2010.narod.ru/index/0-166>
9. Дейк Т.А. ван. Язык. Познание. Коммуникация / Пер. с англ. М.: Прогресс, 1989. 312 с. Режим доступа: https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/kognitivnye_nauki/jazyk_poznanie_kommunikacija/17-1-0-1547
10. Каменская О.Л. Текст и коммуникация: Учебное пособие для институтов и факультетов иностранных языков. М.: Высшая школа, 1990. 151 с. Режим доступа: <https://studfile.net/preview/4467335/>
11. Колегаева И.М. Текст как единица научной и художественной коммуникации. Одесса: Одесский гос. Ун-т им. И.И. Мечникова, 1991. 121 с. Режим доступа: <https://www.twirpx.com/file/2453799/>
12. Трофимова Н.А. Экспрессивные речевые акты: семантический, прагматический, грамматический анализ: Монография. СПб: Изд-во ВВМ, 2008. 376 с. Режим доступа: <https://docplayer.ru/36202338-Ekspressivnye-rechevye-akty.html>
13. Bigunova, N. (2019). Cognitive pragmatic regularities in communicative manifestation of positive evaluation. *Lege artis. Language yesterday, today, tomorrow. The journal of University of SS Cyril and Methodius in Trnava*. Trnava: University of SS Cyril and Methodius in Trnava, 2019, IV (1), June 2019, p. 2-46. Режим доступа: https://lartis.sk/wp-content/uploads/2019/06/Bigunova_Issue-1_2019.pdf
14. Bigunova N., Shaoxiong C., Stepanov I. Positive evaluative speech acts from the perspective of sincerity criterion. *XLinguae: European scientific language Journal*. Slovak Republic, 2020. P. 197 – 215. Режим доступа: https://www.researchgate.net/publication/341467200_Positive_evaluative_speech_acts_from_the_perspective_of_sincerity_criterion

15. Brown P., Levinson S. Politeness: Some Universals in Language Usage. – Cambridge: Cambridge Univ. Press, 1987. 345 p. Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/1908389/>
16. Hunston S., Thompson G. Evaluation in Text. Authorial Stance and the Construction of Discourse. Oxford: Oxford University Press, 2001. 240 p. Режим доступу: <https://pdfs.semanticscholar.org/1567/536845db553f2c3dbdf4e994274966d480d6.pdf>
17. Kirkeby O.F. Cognitive science. *The Encyclopedia of Language and Linguistics*. Oxford, 1994. Vol. 2. P. 128 – 192. Режим доступу: <https://www.fil.lu.se/en/person/AsgerKirkebyHinrup/>
18. Lee D. Cognitive Linguistics: An Introduction Text: Oxford, N-Y: OUP, 2004. 223 p. Режим доступу: <https://pdfs.semanticscholar.org/c039/354b93f853157b0d49652b70bf3f172d4698.pdf>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Залік

5. Методи діагностики успішності навчання

Оцінювання усних відповідей, завдань, що виносяться на самостійне опрацювання, усна відповідь під час складання заліку.